

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Deák Ferencz-ut. 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

B lyegtelen levelet nem fogadunk el.
Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Újváros-utca 8. szám alatt (Tóthy-féle házban)

R. Vozáry Gyula tanárnál. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos potítor terfoglata 6 kr.
Bétyegdíj minden beiktatás után 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Jánosi-utca Czikora-féle házban, nem különben minden hazai pósthivatal. Az előfizetés legezelszerűben posta-utalvány uján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

A volt „Svornost“ hazafias tót lap programjának visszaállítása

A ki a magyarországi, különösen a felvidéki tót nemzetiségi mozgalmakat ismeri, a ki tudja, miket irnak a pánszláv szellemű lapok, nevezetesen a „Národnie Noviny“ s ehhez hasonlók, melyekből egyes magyar lapok rendszeren mutatványokat közölnek, az nem fogja tagadni, hogy Magyarországon pánszlávizmus létezik s egyesek, mint Kishontban is, a rajongásik viszik, a melynek mételetől, hogy Kishont sem tudott még szabadulni, valóban már szégyenletes dolog. Ez kétségtelenül nemcsak szégyenletes, de sajnos állapot is. Sajnáljuk azt a különben jóra való tót népet, melyet tévútra vezetnek a lelketlen izgatók és tót lapok. — Még sajnosabb, ha tudjuk, hogy a pánszláv szellem és irányának hatalma hová tovább országSZerte terjed, erősödik és szedi áldozatait, már ott is, hol ezelőtt híre sem volt. — Ki gondolta volna p. o. még csak egy-két évvel ez előtt, hogy megyénkbeli híressé vált Nyusztáról is olyan ellenséges, magyar gyűlöletes, panzlávizmusra valló levelet tud valaki írni a „Národnie Noviny“ tót lapba, mint a minőt a „Nyitramegyei Közlöny“ f. évi ápr. 6 és 13-iki számaiban, melyeket a minap kaptam, megjelent „Pánszlávizmus a felvidéken“ című kitűnő és figyelemre méltó cikkében mutatja be magyar fordításban a magyar közönségnek a „Národnie Noviny“ egyik márcziusi számából, mely idézett levél teli van hazugságokkal, rágalomokkal, szörnyű magyar kegyetlenkedésekről panaszodik, kiméletlen és hallatlan módon sértegeti a nyusztai papválasztás alkalmával ott járt kerületi küldöttséget, nevezetesen Terray Gyulát, a gömöri egyházmegye szeretett és érdemes főesperesét s Kubinyi Géza rozsnyói főszolgabíróit, több gömöri ev. egyház érdemes felügyelőjét. — Ezen érdemes férfiak iránti tiszteletem tiltja, hogy itt idézzem a sértő kifejezéseket. — Különb is a kvalifikálhatlan goromba tót izgatókról azt szoktuk

mondani, hogy a vastag tölgy kérget soha sem lehet egészen finomra meggyalulni. Lépten nyomon észrevesszük, hogy a pánszláv szellemet és irányt első sorban a pánszláv sajtó, nevezetesen a turóc-szent-mártoni „Národnie Noviny“ és a „Národnie Hlásnik“ terjeszti akadálytalanul, a melyek kiváltképen azóta folytatják garázdálkodásikat, mióta a volt „Svornost“ hazafias tót lap megszűnt, a melynek az volt a programja és feladata, hogy a pánszláv sajtót ellensúlyozza, azt kiszorítsa, a nép szívébe hazafias érzelmeket csepegtessen, azt vallás- és nyelvkülönbség nélkül — hazaszeretre, egyetértésre, békességre serkentse, az egyháza javát célzó, egyesített erővel és közös akarattal teendő közös munkálkodásra buzdítsa. — Míg ez a lap, a melynek kitűnő szerkesztője Kubányi Károly volt, az a férfi, a ki egyik legalaposabb ismerője a felvidéki nemzetiségi mozgalmaknak, ebben — mondhatjuk — szaktekintély, létezett, még sem voltunk annyira tót atyánkiával.

De most ki akadályozza terjedését? Az állam? Nem. Szabadon türi garázdálkodásait, nem sújtja a törvény szigorával az izgatókat, nem szünteti meg vagy legalább nem korlátozza sajtóját, pedig tudja, mi minden történik az országban s megengedi, hogy az egyház, mely a szeretet és béke egyháza, bajlakodjék, bofráncokozzék, és csináljon neki rendet az ő politikai bűnöseivel.

A társadalom? No hiszen a legtöbb magyar ember érdeklődése és lelkesedése miatt bizony elvihetnének minket egész országostól Muszkországba is. — A legtöbb magyar embernek csak az ajakán van a magyar hazafiság s legfeljebb éljenezni tud.

Nem értem itt a magyar és tót közművelődési egyesületek buzgó apostolait, a társadalomnak azon részét, mely még érdeklődni tud, csak hogy ám ezeknek sajtói nem elegendők arra, hogy a pánszlávizmust kellőképen ellensúlyozzák és a hazaszeretetet terjeszszék a magyar és tót

nép közt azon mértékben, a hogy a pánszláv irány terjed.

Ezért csak gratulálni lehet azon felvidéki mozgalomnak, mely szerint itt, főkép Nyitrán újabb aktió készül a volt „Svornost“ hazafias tót lap programjának visszaállítására, s egy akár Budapesten, akár a felvidéken megjelenendő hazafias tót lap létesítésére. Legalább erre vall a „Nyitramegyei Közlöny“ folyó évi ápril 6. és 13-iki számaiban megjelent „Pánszlávizmus a felvidéken“ című figyelemre méltó cikk; sőt azt hiteles forrásból tudom Kubányi Károly urtól, a volt „Svornost“ szerkesztőjétől, a ki erre nézve véleményemet is kikérte. — Ajánljuk ez aktiót megyei közönségünk figyelmébe is. Ego.

Közgazdaság.

A szénakaszálás időpontja.

Takarmány-növényeink felételezésénél történjék az akár zöld, akár pedig szárított állapotban, nem lehet közömbös, hogy a növény mily fejlődési stadiumában lett kaszálva, miután ezen fontos körülménytől nemcsak a takarmány-félék tápanyagának mennyisége, de azok emészthetőségi foka is függ.

A réti és más takarmánynövényeink fiatal állapotban gazdagok tápanyagokban, különösen állattartásunkhoz elkerülhetetlen, nitrogén és foszfor-savban. A fiatal növényvél a sejtek anyaga még gyenge és könnyen emészthető, minél tovább haladnak a növények fejlődésükben, annál többet veszítenek tápértékben, miután nemcsak nitrogén tartalmuk fogy, de későbbben a sejttanyag elfásul, és mint ilyen az állatok által igen nehezen emészthető meg.

A virágzás után az említett fontos tápanyagok további szaporodása megszűnik és ezentul a mag fejlődéséhez fordítanak. A mennyiben szénánál: nem magra, — de tápdús szalmas takarmányra irányul célunk, — a szénakaszálási időpontja: lehetőleg annak teljes virágzása előtt légyen.

Sok gazda még ma is azt hiszi, hogy a kaszálásnak csak a fölmagzás után vagyis csak akkor van ideje, ha a füveknek már megérett a magja, mert akkor a füvek magja a kaszálás alkalmával kiperegve, azzal a rét újra be lesz vetve, pedig hogy a réteknek ily bevetésére mennyire nincs szükség, mutatja azon körülmény, hogy

T A R C Z A.

Tompa Mihály koporsója felett.*

(1868. aug. 2.)

Leesillapult a bős zivatar végre,
A kin megszűnt, a hajó partot ére.
Nyugodt a tenger . . . a hajós pihen;
De nem hű keblen . . . örvény mélyiben!
Hóbb, lágyabb vala ajkain az ének . . .
Mesterül vivék oda a sírjének.

Uj gyász fűződik a Sajó nevéhez,
S e gyászban a hon fájdalmat érez . . .
Sajó partján az Isten háza árva;
Álom borult a nyáj hű pásztorára . . . !
Uram: sorsunk . . . : hogy a por porba térjen,
Szolgád a porba többé nem dicsér, nem!

Nagy halott! gyászt ölt lant s szószék utánad;
De legnagyobb gyász nőd szívére árad.
Fiadhoz vágytál . . . ott léz már; de itt,
Ki törli le az özvegy könnyeit? . . .
Szellő is vihar már az olyan fának
A melyről tetőt, koronát levágnak.

Nagy költő! a te halárod csak álom;
Nem porban fekszel, borostyános ágyon.
Nagy pap! beszéded önmaga tanít:
Hogy „uj eget és földet“ lát a hit.
Jó férj, pihenj! bus özvegyed nem árva;
Egy lelkes nemzet vesz részt bánatába.

Nyugodj! hírül ment a virág-seregnek
— Dalolván rólok — vágya énekednek:
„Vegyétek vissza hült szívem felett

Az ifjúságot színt és életet“
S költözni fognak kikeletkor, nyárba,
Virulni, nyilni, dalmokuk porára.

Soós Miklós.

*) E szöveg költeményt a helybeli ref. egyház egykori második papja írta; felismerését érdekesnek tartottuk. Szerk.

A hulló csillag.

Irta: Ladányi Béla.

Mi oka lehet annak, hogy még Kecskés Mihály uramat is ünneplő ruhában látjuk a falu végén fekvő házából a helység közepe felé lépegetni büszkén, begyesen? Talán bizony bíró-választásra megyen ő kigyelme s már is jövődöbeli bírónak képzei magát?

Vagy talán már előre gyakorolja a bírói, tekintélyes járást, hogy majd mint bíró, auctoritását ezzel is növelje?

Nem! most hál' istennek nincs bíróválasztás nemes Dálnya községében; hisz, hogy is volna, mikor a helység érdemes bírája Kovács György uram édes kedves, egyetlen leánya tartja lakadalmát a falu leggazdagabb legényével Szűcs Pistával.

Hej nagy most ott a lagzi!
Oda tart Kecskés uram is.
Ott kell most betöltenie az első vőfély tisztét. — Nagy tisztség az igaz, de hiába, mines a faluban nálánál arra érdemesebb, hisz' a multkor is alig, hogy bírónak meg nem választották.

Most épen az óriacziót mondogatja magában, mit majd a lakadalmas háznál kell elszavalni. S uram fia, majd hangosan mondta az utolsó két sort:

Altalam jelenti: készen a vacsora
Csapra is van véve, mind söre, mind bora, egy mellette elmenő falubeli ember köszöntésére.

No ez ugyan szép köszöntés lett volt.
Ezer szerencse, hogy még jó korán észrevette magát.
Mit gondolt volna magában az az ember?

Bizonyára azt, hogy Kecskés uram, — Isten bocsá, — megzavarodott.

De lám, míg így töprenkedik magában, észre sem veszi, hogy már a lakadalmas házhoz ért.

Nagy embertömeg veszi, körül a házat. Vigan szól a muzsika s a czimbalom; a kurjongatás szinte az utcára hallszik . . . Tánccra kerekednek a párok, most már az esküvő előtt. Nagy a vigasság

De hagyjuk Kecskés uramat, hagyjuk a vigadókat. Egy kincse van a háznak; a menyasszony.

Nézzük meg hát a menyasszonyt, Kovács Julist.

Nézzük szép fekete szemeit, piros poszgas arcját, pánlikával átfont gyönyörű, hosszú fekete haját s karesu természetét.

Van-e több ily szépség?

Köve hiszen!

Van több ily boldog menyasszony?

Talán . . . van.

Igaza volt Csehő Pistának, a szomszéd falu legelső legényének, hogy olyan szép leány mint Julis nincs az ő falujukban; de még a vármegyében is keresni kellene párját.

Hejh! igaza volt Csehő Pistának, igaza! . . .

Julis szép lány; tüzes szemével megigéz mindenkit, ki csak egyszer látta is.

Látta őt Bődön Józsi is, bár ne látta volna, szíve nyugalma most nem lenne megzavarva. Nem hullatna most gyenge asszony módra keserű könnyeket, a falu szépeinek lakadalmas napján, mely neki talán — végítélet napja. —

Szegény Bődön Józsi! Ugyan hogy is juthatott neki eszébe Julist szeretni, neki a falu legutolsó legényének, ki másnak a juhait őrzi, másnak a cselédje s másnak eszi a kenyerét.

Szegény Bődön Józsi!

Ott heverészik most is szertesztet legelesző nyája mellett; nem gondol vele, hisz minek is gondolna, ő, kinek az élet nem ér egy fabaktát sem.

Juhai elszélednek, nincs ki visszaterelje őket, ha csak hű kutyái nem: a Sajó meg a Bodri.

Oly mélyen, oly búsan hangzik furulyája, mintha, szívből ömlenének e hangok, pedig csak, egy hitvány fa eszközt használ tolmácsul. — A Sajó széles völgyét környező távoli hegyek még bánatosabban viszhangozzák a furulya mélabus zengését, mely a habok escaeska eszevegésével és a furulyát utánozni látszó pacisirta énekével egy szomorú harmoniává olvadt, ezegz lelkünk mélyéig hat.

Hűvös szellő legyintette meg az arcját.

Mintha susogna valamit, mintha azt mondaná fülébe: Bődön Józsi gyáva vagy! Gyáva vagy, mert nem mersz meghalni, pedig a halál csak jótétemény volna rád nézve. Nem hallod-e a muzsika meg a víg kurjongatás elmosódott hangjait? Tudod-e mi az? Neked huzzák ott a halotti harangot; a te temetésedre esapják a tort.

Szegény vagy, nyomorult vagy; érted-e mi az? Nem szabad gazdád lányát szeretned.

S a szellő még jobban, még nagyobb erővel fútt, épen a falu felől, úgy hogy tisztán ki lehetett venni a

a legelőn soha sem magzik fel, a fű és gyöp rajta mindig elég sűrű. Epen így van az a réteknél is, ezek is, mint a legelők, a rajta tenyésző füvek gyökerében bírnak a képességet mindig újra kihajtani, újra kizöldülni, és ha a réteken a fű mégis kiritkul, annak nem az az oka, hogy kaszálásnál nem pergett ki elég fűmag, hanem épen az, hogy azon füvek, a melyeket a késői kaszálással magba hagynak menni, nem bocsátanak elég mellékgyökeret s ebből elég mellékajtást, mert azt az erőt, a mit erre kellene fordítaniok, a késői kaszálás miatt évről-évre a magvak kifejlésztésére fordítottak.

Némely gazda meg azért kaszál későn, mert azt hiszi, hogy ezáltal az oly füvek jobban felverődnek és így vastagabb lesz a rend. Ez egy bizonyos mérvig igaz ugyan, de más oldalról az is igaz, hogy a mily mérvben az ily füvek felverődnek, a szálas füvek meg épen oly mérvben elfásulnak, vagyis hogy az ily várakozással a gazda legtöbbször széna helyett szalmát kap a réjtéről, vagyis oly minőségű szénát, a mi nem sokkal többet ér a szalmánál. Szóval elveszti a réven, a mit megnyert a vámon, több takarmányt nyer ugyan, de annak nincs meg a kellő tápértéke. S e mellett az ily késői kaszálással az oly füvek megverődésére várva, még tetemesen késleltetjük és meg is rontjuk, mert megkevesbitjük a sarjtermetést is.

Hogy mennyire fontos a rétek idejében való vagyis akkori kaszálása, midőn rajta a fű épen teljes virágzásban van; behozonyult tény különösen a jó fekvésű réteknél, hogy azok így háromszor kaszálhatók és pl. május 20—30. között először. Buza és zab aratás között másodsor, szeptember közepén harmadszor. Azon rétek pedig, melyek nem oly jó fekvéssel bírnak, harmadik kaszálás helyett kiténő legelővel szolgálhatnak.

Hogy mennyire fontos ezen kaszálási időpont a takarmány minőségére nézve, meggyőződhetik bárki a következő eljárással: ugyanis rétének felelészét kaszáltassa, midőn azon a legtöbb fű teljes virágzásban van, a másik felén ellenben a füveket hagyja felmagzani. S mi lesz ennek a következménye? az, hogy a virágzásban kaszált füvekből nyert szénának mázsája után tehenei 120%-al több tejet fognak adni, mint a felmagzott füvekből nyert szénának mázsája után. S a reá következő évben azon a területen, hol felhagyta magzani a füveket 12%-al kevesebb szénát fog kapni, mint ott, hol azokat virágzásukban kaszáltatta.

Végére szükségesnek találok felemlíteni, miszerint az említett kaszálási időpont betartásánál a kaszal vagy boglya rakásánál szalmávali rétegezés igen tanácsos biztosság kedvéért; hogy az tulságig meg ne melegedjen és ezáltal tulságig meg ne barnuljon. Gazdász.

Kelybéli hírek.

Királyi tábla. Emilitettük, hogy a kir. táblák szétosztásáról szóló törv. javaslat szerint a rimaszombati törvényszék Kassához fog csatolottni. A mi jogkereső közönségünk ez átesatolás által nemcsak hogy nem nyer semmit, mert az ország legelső kir. táblájához tartozni, mely hazánk fővárosában van sokkal előnyösebb, de másfelől veszt is, a mennyiben közlekedési viszonyainknál fogva Kassa egy nappal távolabb esik hozzánk mint Budapest. Mi annak idején nem tartottuk volna lehetetlennek azt sem, hogy Felső Magyarországnak Kassán és Pozsonyon kívül még egy harmadik kir. táblája legyen és pedig épen Rimaszombaton, de mintán megyénk vezérő férfiai ez irányában semmi mozgalmat nem indítottak, post festa, az állapotba bele kell nyugodnunk; az azonban talán még nem volna késő, ha megyénknek a kormány körökben befolyásosabb egyénei kísérletet tennének arra, hogy törvényszékünk

zene és kurjongatás hangjait. A Józsi arezán oly keserű mosoly vonul végig, mely jobban beillenék rivásnak... Hát Julis szeretett-e téged valaha vagy szeret-e most is? Azért, hogy olyan szépen beszélt veled mindig s nem nézett esedlőjűnknek, hanem barátként bánt veled, te azt következtetted, hogy... Oh! bolond vagy szegény Bódön Józsi... Százszorosan bolond vagy még többet sugna fülébe a tovaíró lány szellő, de Józsi a többet már nem hallja.

Egy könyvesp jelenik meg a Józsi szemében: végig folyik napbaráti társaságban, de onnan is leesik, ráesik földre terített szőnyegre s a hegyek mögött letenni akaró nap búsu sugarával felszárítja azt.

A gulyás már haza felé tereli gulyáját, Józsi nem megy, Nyájára nem is gondol.

Újra megszólal furulyája, még búsbabban, még szomorúbban, mint előbb.

Csak a mintegy varázsütésre elhallatott dalos madarak s hű kutyái a Sajó meg a Bodri látszanak megérteni fájdalomát. Odasimulnak mindketten hozzá; nyalogatják kezeit és ruháit.

Eszre sem veszi, hogy a nap végkép lelküdt a láthatáron, s hogy sötét lett.

Megkondul a faluban az esti harang, imára szólítva a munkából fáradtan hazatérőket. S a harangnak a hűvös esti légből messzelhangzó bus kongása, valami kimondhatatlan szerongó érzéssel tölté el a Józsi keblét, Mintha azt válné hallani: útott a végőrad, készülj... meg kell vélned e földi életlöt, hogy Julist ne lássad többé... soha... soha...

S a Sajó is, a mint hajjai tova sietnek, lassu esendes esobogással, szintén azt látszik mondani: Mily jó az én lány ölemben megpihenni...

De Józsi nem látszik egyikre sem figyelni: arezának búsu redői kisimulnak; ő már... határozott.

Megsimogatja hű kutyáit s összetereve nyáját, a falu felé indul, csakhogy — juhái nélkül. Azok ott maradnak a Sajó meg a Bodri örzete alatt.

Szive, szerelme, kétségbeesése űzi, nem engedi nyugodni.

Egyenesen a lakadalmas házhoz, gazdájá házához tart, s bár nem látja, mert a köny elborítja szemét még is rátalál. Vigan szól a zene; a násznép zsbongása az udvarra hallatszik. Odamegy az ablakhoz, benéz, de nem

jövőre is a budapesti kir. tábla hatáskörében tartozék, annyival is inkább, hogy ez nem csak a jogkereső közönségnek, hanem tudomásunk szerint a bírói karnak is meleg óhajátása.

Előléptetés. Edvy István m. kir. esendőtisztihelyettest, kit alig néhány héttel előbb helyeztek át hozzánk szakaszparancsnoknak, a hét folyamán hadnaggyvá léptették elő!

Halál. Manczel József, városunk tisztos adószedő pénztárosának Margit nevű leánya sok évig tartó szenvedések után jobb létre szenderült. Temetése vasárnap d. u. igen nagy részvét mellett ment végbe. Nyugodjék békével. Oda len már nem fáj semmi!

Közügyülés. A gömörmegei orvos-gyógyszerész egyesület tagjai apr. hó 28-án délután 4 órakor a rimaszombati takaképképző tanácskozási termében közgyűlést tartva, számat adtak egy évi áldásos működésük eredményéről. Mindössze tizenketten vettek részt a gyűlésen, mi elég esekély száma a megyénkben működő gyakorló orvosoknak. Elnök az ősz Marikovszky Gusztáv dr. volt s a jegyzői tollat Löcherer Tamás dr. kórházi igazgató vezette. Megjelentek továbbá Mauer Arthur, Szabó Samu megyei főorvos, Marikovszky István kórházi orvos, Szabó Károly városi orvos, Lichtschein Adolf, Borszékly Ármán, Honóczy Gyakorló orvosok, Deli Elemér állatorvos, Hamaliár Károly és Liszka József gyógyszerészek, továbbá a jövő mezedékből Kres Gyula, Báthory István és Tóth János szigorló orvosok. Elnök néhány szóval a megjelenteket üdvözölvén, a tavalyi közgyűlés jegyzőkönyve észrevétel nélkül hitelesítették. Ezután a felállítandó orvosi kamarák ügye kerülén szóba, Dr. Löcherer titkár ismerteti a biharmegyei orvosi egyesületnek a minisztériumhoz benyújtott memorandumát s ezzel kapcsolatban nevezett egyesület azon kérelmét, hogy a memorandum alapeszméjét a megyei orvosi egyesületek pórtfogolják. E szerint a biharmegyei orvos egyesület a kamarák életbeléptetését pártolja, de azt véli, hogy ez ügyben minden orvos megkérdetessék. E tárgyban a közgyűlés kijelenté, hogy tavalyi határozatához képest az orvosi kamarák felállításához semmi alapon hozzá nem járul. Olvastatott a pénztárvizsgáló bizottság jelentése; e szerint az egyesület bevétele a lefolyt évben 408 frt 37 kr. volt, kiadása különféle címek alatt 79 frt 31 kr., így a maradvány 329 frt 6 kr. E kedvező pénzüri állapot terhére fogják ezentul az évkönyv nyomtatási költségeit felszámítani. Miután az orvosi egyesület szakkönyvei és orv. műszerei fölöttébb megszorodtak, azoknak leltár mellett való gondozása céljából dr. Marikovszky István kórházi orvos egyhangulag könyv- és szertárnokká választott. Dr. Szabó Samu megyei főorvos bemutatja a helybeli főgymnásium egyik növendékét, Alexy Dezső V. oszt. tanulóit, kinek belső szervezetében rendellenességet talált; nevezetnül a szív és lép a jobboldalon s a máj a baloldalon van (situs viscerum transversus — zsigerek fordított helyzete). Azonban a természetnek e szabálytalan berendezése épen semmi zavart nem okoz. A jelenlévő orvosok a 15 éves tanulót megvizsgálván, e belső szervezet szabálytalanságát konstatálták. Ezután ugyancsak dr. Szabó Samu főorvos szabad előadást tartott az év elején uralkodott influenza körüli tapasztalatairól. A nagy figyelemmel hallgatott szabad előadás bővelkedett azon nézetekkel, melyek e divatos betegség lefolyása alatt a tudományos világban felmerültek, az azonban a széles tudományú főorvos szerint sines teljesen megoldva, hogy vajjon bakteriumok útján terjed-e a betegség vagy pedig járványos. Tapasztalatai sem nyújtanak erre pozitív adatokat, mert a kezdetben ragályosnak mutakozó betegség később járványává váltott. — Statisztikai adatokkal támogatja azon nézet, hogy az influenza után fellépő betegség — rendszerint tüdőgyuladás — nem oly veszélyes mint kezdetben hitték; tizennyolc eset közül egy végződött halállal — A figyelemre méltó előadás után a legújabb orvosi műszerek mutattattak be szakzerű ismertetések kíséretében. — A közgyűlés 6 óra tájban az elnök életelésével végződött. Este a helybeli kaszinó társalgó termében barátságos lakomára gyűl-

lät senkit, még Keesker uratam sem, ki ott szónokol az asztal mellett, s nem hall semmit, saját szívének dobogásán kívül. Azt sem látja, a kit most utoljára akart látni, pedig... ha jobban néz, a tornác másik végén egy fehér alak tűnt volna szeméibe, ki minden mozdulatát figyelemmel kísérte.

Szegény Bódön Józsi! Eltávozik! Nyájához megy vissza. — Kutyái nyihogva futnak előbe; megsimogatja őket s keserű mosoly játszadozik ajkán:

— Magatok maradtok... Gazdátok társatok itt hagy, — s azzal előveszi furulyáját elválhatatlan pajtásait, kiesiny hangszerét, s oly szomoruan fujja, hogy könyekre fakadna még az is, ki hallja. S ki tudja nem hallgatja-e valaki?...

Oda áll a kanyargó Sajó partjára s hosszan, meren nézi a habokat, mint járják forgó táncukat. De a hold, mit eddig felhők takartak, előbukkan s Józsi megrezzenve visszalép; de mintha valami titkos erő folyton a folyó felé vonná, el nem tud szakadni tőle.

A csillagok oly fényesen ragyognak; úgy tűnik fel, mintha fényük megkésztetődött volna. De im a legfényesebb, legszebb s legnagyobb egyszerre csak futni kezd, örült sebességgel közeledik a föld felé, nincs a mi visszatartóztassa, s az ég közepén megáll.

Jancsi érzé, hogy nincs ereje többé ellentállani a Sajó vonzásának. De midőn a csillag az égbolt közepén megállt, egy gyeenge női kéz rántá vissza a habok széléről. Juliska volt.

— Józsi! az ég szerelmére mit esinálsz... Meg akarod magad ölni?...

Józsi meglepetve, csaknem érzéketlenül állott ott, mint egy tetten kapott bűnös gyermek.

— Tudod-e, hogy a házunkból egészen ide kísértetek... tudod-e, hogy olyat mondok most neked, mit eddig sem eröm, sem bátorságom nem volt kimondani... szeretlek... szeretni foglak örökké, az uratam nem szeretem, ő hozzá csak apám kényszerített...

Józsi másodsor is könyezni kezdett gyermek módra, csakhogy most boldogságában, nem úgy mint az előbb.

tek össze ismét, melyre a város előjárói is hivatalosak voltak. A lakomán a felköszöntök egész árja indult meg s a kedélyes mulatság mélyen benyult a hajnali órákba.

Színészet. Halmi Imre, a miskolci színház igazgatója, harmincz tagból álló társulatával közelebből városunkba érkezik s már május 7-én megkezdé előadásait a „Királyfogás“ ezimű operettel. A társulat értékét emeli az is, hogy saját zenekara van, mely hét tagból áll. E zenekar nem lesz erős, de mindenesetre egy operette előadás keretében beillik egy rozoga állapotban lévő zongoránál, melyet közönségünk nemcsak megunt, hanem valósággyal gyűlölt is. Maga a társulat is jó erőkből áll, legalább S.-A.-Ujhelyen igen meg voltak vele elégedve s azon körülmény, hogy a kényes igényű miskolci színház is e társulat kezei között van, nálunk is igen jó ajánló levél. Egri Géza társulati titkár, a lefolyt héten bérletek gyűjtésével foglalkozott; az eddigi bérlek száma meghaladja a harminczat. Tizenegy előadás bérlete a helyhez képest 8 és 10 frt. A társulat programjába sok nagy hírre vergődött színdarab van feltéve (Francillon, Fedora, Aranyember, Örök törvény, Méhek, Utolsó szerelem stb.) s a közkedveltségű operettek is képviselve vannak. Így a május havi szini idény igen élvezetesnek ígérkezik, — csak az a fő, hogy közönségünk kellő támogatásba részesítse a nemzet napszamosait.

A jánosí-utca panasza. Közös lónak turós a háta; — e közmondás illik a jánosí-utca azon részére, mely a gymnasiumtól kezdve a város végéig vezet. Ez utca rész gondozásáról kétféle felfogás uralkodik: a nemes város azt tartja, hogy a takarításat a megyét illeti, a megye e terhet hallgatólaga a városra hárítja, a mennyiben a gymnasiumtól a város végéig még két meglehető hosszú ház sor nyílik végig. Így sem az utkaparó, sem a város fizetett tisztogatói ez utcazarszszal nem törődnek, minék következtében az utca tisztasága ellen sok és alapos kifogás emelhető. Az ott lakó intelligentia körében e miatt nagy a panasz, s mint halljuk e panaszukkal kérény alakjában a városi tautés elé fognak járulni, hogy ez az utca rendszeres tisztogatását valamely uton eszközölttesse. Tekintettel arra, hogy az utca tisztán tartása közegészségi szempontból fölöttébb kívánatos s erről a városi hatóság a törvény értelmében köteles intézkedni, különösen pedig tekintettel azon körülményre, hogy városunknak rendes fizetéssel ellátott utca-tisztítói vannak: az adófizető polgárok kérelmét teljesen jogosultnak tartjuk s hisszük, hogy folyamodványuk kedvező megoldást nyer.

Ajándék és látogatás. A m. t. akadémia nem régen vármegyénknek ajándékozott egy igen becses könyvet, melyet a megboldogult Ipolyi Arnold, volt nagyváradi püspök, a tudomány egyik buzgó művelője, nagy szorgalommal és sok utánjárással készített. Az óriás műben igen sok díszes színyomatu kép ábrázolja a magyar királyság jelvényeit, a sok ezer forintot érő koronát, Szent István palásját, az arany kersztes almát, a királyi pálcát s egyéb tárgyakat. E mű érdemes a megtekintésre. Megyenk tevékeny levéltárosa szívesen is mutogatja meg e könyvet a látogatóknak, a kik a megnézés után neveiket egy füzetbe jegyzik föl. A napokban Fábry János nevelőintézeti igazgató a leányiskolai növendékek társaságában szemlélté meg a figyelemre méltó munkát, melyet Szelkovies ír igen szívesen engedett megtekinteni. Ugyanazon alkalommal a leánykák végig járogatták a levéltárt, aztán a nagy buzgósággal gyűjtögetett megyei muzeumi tárgyakat, régiségeket, és a vármegyénk néprajzi sajtóságáról fogalmat nyújtó butordarabokat, öltözeteket. Csak az a nagy kár, hogy e nevezetes gyűjtemény egy félreeső, sötét szobácskában van összehalmozva.

Aradás. Most igazán lehet eldandni azt a szép nótát: „Mély a Rima, zavaros, ha megáradt.“ mert tegnapelőtt a hegyekből lezuhanó sok esővíz következtében ugyancsak megtelt, s elborította szennyes vizével a szomszédos gyalog- és szekérukat, söt néhány alacsonyabban fekvő kertet is. A Rimapartján lakók most ugyancsak részeseznek az ég áldásában, de gyönyörűség is ám ott lakni, mert némi vizbeli kellemetlenséget leszámítva, egész tavaszon és nyáron át madárdal, szépen viruló növényzet gyönyörködötti azokat, kiket jó sorsuk a Rima partján lakásra vezérelt.

Költözködés. Ez a nem kedves foglalkozás azoknak, kik saját házukban nem lakhatnak, némi élénkséget idézett elő tegnap és ma a mi kis városunkban is. Ilyenkor sohaaj fel a szegény vízholdta-galyesapta ember, söt az is, kit a sors vagy örökség vagy saját szerzeménye még eddig nem tehetett egy kis butyka tulajdonosává: „Uram! örizz meg a hornyászokdástól s adj nekem egy kis hajlékot, hol meghuzódhassam apró jószágaimmal!“ De általában véve napok óta megindult a ezék-mók hordogatás, a lim-lom czipelgetés, s ugyancsak veszőlnek a költözők a butorokkal, melyeket hol napszamosok, hol szekerek szállítanak rendeltetésük helyére. Van aztán némely helyen baj és kellemetlenség, mikor a beköltöző alig tud megszabadulni a kihornyászokdától s megfordítva. De némely háztulajdonos is vakarhatja a fejét, mert a fölemelt házbér vagy olykor más kiesinyes, de könnyen elhárítható okok miatt számításába eszalódva, hoppon maradt s lakása üresen kong. Jó házi urak! egy kis figyelmet a lakó iránt! A lakó is valami ám azért, hogy köház nincs a nevére írva a teleknyombé!

Figyelemre méltó statisztika. Palm Nándor vármegyei állatorvos ur szíveségéből közöljük a következő érdekes adatokat, melyek városunk és vármegyénk busfogyasztását kellően jellemzik: Az 1889. évben levágotott Gömör-Kishont vármegyében: 136 drb bika, 1556 drb ökör, 2417 drb tehén, 3500 drb borjú, 14141 drb juh és 1921 drb sertés. — A legtöbbet fogyasztottak a következő helyeken: Nagy-Röczen: 21 drb ökröt, 156 drb tehén, 38 drb borjút, 272 drb juhot, 15 drb sertést. — Dobsinán: 2 drb bikát, 45 drb ökröt, 232 drb tehén, 59 drb borjút, 434 drb juhot és 58 drb sertést. — Jolsván: 1 drb bikát, 53 drb ökröt, 186 drb tehén, 41 drb borjút, 210 drb juhot, és 23 drb sertést. — Pelsüzön: 2 drb ökröt, 77 drb tehén, 109 drb borjút, 132 drb juhot és 32 drb sertést. — Csetneken: 3 drb bikát, 12 drb ökröt, 81 drb tehén, 90 drb borjút, 438 drb juhot és 26 drb sertést. — Sumjácson: 1 drb bikát, 11 drb ökröt, 41 drb tehén, 45 drb borjút, 22 drb juhot és 7 drb sertést. Tiszolcson: 4 drb bikát, 16 drb ökröt, 69 drb tehén, 31 drb borjút, 377 drb juhot és 5 drb sertést. — Rimaszombaton: 28 drb bikát, 484 drb ökröt, 336 drb tehén, 825 drb borjút, 546 drb juhot, 1312 drb sertést.

— Rozsnyón: 11 drb bikát, 382 drb ökröt, 155 drb tehenet, 690 drb borjút, 1905 drb juhot és 10 drb sertést. — Nógrádvarmegye területén a múlt évben levágott: 174 db bika, 2443 db ökr, 3585 db tehen, 5287 db bornyú, 20958 db juh és 3939 drb sertés. A fenti számokból legtöbbet fogyasztottak: Salgó-Tarján: 28 db bikát, 569 db ökröt, 673 db tehenet, 680 db bornyút, 1324 db juhot, 815 db sertést. — Málnapatak 2 db bikát, 26 db ökröt, 62 db tehenet, 47 db borjút, 1091 db juhot és 11 db sertést. — Losonc-Tugár: 6 db ökröt, 113 db tehenet, 90 db borjút, 635 db juhot, 487 db sertést. — Verőce: 5 db bikát, 42 db ökröt, 97 db tehenet, 28 db borjút, 246 db juhot, 15 db sertést. — Szécsény: 2 db bikát, 50 db ökröt, 117 db tehenet, 226 db borjút, 371 db juhot és 313 db sertést. — Losonc: 19 db bikát, 866 db ökröt, 261 db tehenet, 1476 db borjút, 2377 db juhot, 572 db sertést. — Balassa-Gyarmat: 27 db bikát, 278 db ökröt, 544 db tehenet, 759 db borjút, 713 db juhot, 1138 db sertést. — Gács: 6 db bikát, 35 db ökröt, 147 db tehenet, 156 db borjút, 1263 db juhot és 56 db sertést.

Vármegyei újdonságok.

Terray Gyula főesperesnél a rozsnyói egyház küldöttei a múlt héten jelentek meg félkérni, hogy a rozsnyói választást fogadjja el. Terray új állomását június 12-én foglalja el s ünnepélyes beiktatása jun. 15-én megy végbe.

Hivatalba iktatás. Nyústyán a lelkészválasztott Zachar Sámuel múlt vasárnapon lett ünnepélyesen papi hivatalába iktatva.

Iskolák segélyezése A v. és közokt. m. kir. miniszter a f. tanévre következő ipariiskoláknak engedélyezett segélyt: a rozsnyóinak 400; a tiszolczi- és nagyrőceinek 250—250, a jolsvainak 220, a putnoki-, dobsinai-, rimaszombati- és tornallyainak 200—200 és chisnyóvízinek 100 frtot. Ezen felül a putnoki 70, a dobsinai, jolsvai, rimaszombati és tiszolczi ipariiskolák 50—50 frt segélyt nyernek a vármegyei ipariiskolái alából.

Segély egyházaknak és papoknak. Az ev. ref. egyetemes konvent segélyosztó bizottsága az egyházi közalapból a tiszánmenni egyházkerület gömöri egyházmegyéjében a következő egyházaknak adott segélyt építkezésre: Kupa 75 frt, Dúbia és any 50 frt, Felső-Kalosa 50 frt, Alsó-Pokorágy 100 frt, Runya 75 frt, Tornallya 75 frt, Zádorháza 40 frt, Zeherje 35 frt, Putnok 75 frt. Lelkészeknek fizetésük megjavítására: Hubó 100 frt, Kalosa 120 frt. — Általában segélyt kaptak Agtelek 100 frt, Horka 100 frt, Kövessés 100 frt, Reeske 150 frt, Rimaszécs 100 frt, Sajó-Keszi 100 frt, Szuhafő 50 frt, Szútor 100 frt, Zádorfalva 50 frt, Zubogy 100 frt.

Özvegyi segély. Pál Miklós gortva-kisfaludi ref. tanító özvegyének és kiskorú két árvájának az orsz. tanítói nyugdíj-alap terhére évi 134 frt segély-pénzt engedélyezett a v. és közokt. m. kir. miniszter.

Nyári kisdődóvoda. Osgyán község képviselőtestülete nyári kisdődóvoda felállítását határozta el s azt folyó hó 15-én fogja az e célra átengedett s részben átalakított községi épületben egy helybeli asszony alkalmazása mellett megnyitni. Mivel a megbízottság közsegeink ez irányú törekvéseit évek óta támogatja s a vagyontalanabb községek e célra a megyei közművelődési egyesület anyagi segélyére is számíthatnak, remélhetni, hogy Osgyán község nemcsak példája még számos követőre talál oly helyeken, hol a kisdődök gondozása és felügyeletéről eddig gondoskodva nincsen.

Postaállomás. Folyó év május hó 1-én Felső-Vály községében új postahivatal lép életbe, melynek forgalmi körét Alsó- és Felső-Vály, Gergely- és Mihályfalva községek képezik.

Uj vasutat fog ismét nyerni vármegyénk. Jelesül Auspitz Gyula mérnöknek és érdektársainak a kereskedelmi miniszter egy év tartamára megadta az előmunkálati engedélyt a Pelsőzétől Páskaháza, Kuntapoleza, Csetnek, Ochitina, Rochfalva és Nagy-Szaboles községek határain át Fekete-Lehotáig vezető úti helyi érdekű vasutvonalra.

A tiszolczi savanyu víz értékesítését vette tervbe Weissenbacher L. tiszolczi származású budapesti vállalkozó s e célból vegyelemzett Budapest. A vegyelemzés sikerében nem kételkedünk. Tiszolczi és vidéke évszázadoktól kedvelni ezen kellemes ízű, egészséges vizet, mely érdemes arra, hogy szélesebb körben is értékesítsék.

Biztos szer a hernyók pusztítására. Kordos János nagy-rőcei tanár találmánya, 1/2 kilo közönséges mosó szóda, 1/2 kilo közönséges fekete szappan, 1/2 kilo közönséges trafik-dohány, 6 liter vízben 2 óra hosszan lassan főzendő. Egy póznára szivacs erősítendő, s ezt a folyadékba mártva, a hernyó fészkek megfreeskelendők, illetve oda mázolandó a szivacs a hernyókhoz, a siker rendkívüli! a szer esalhatatlan.

Dulakodásból majdnem gyilkosság történt egy zeherjei s egy pokorágyi földműves közt. A zeherjei legény ugyanis, kit a határ őrzésére szoktak kiállítani, egy Simon nevű embert, ki a tiltott uton ment hazafelé a városból, megállásra kényszerítette. Simon meg is állott, azonban zálogot adni vonakodott. Ebből heves szóváltás, majd dulakodás támadt s a dulakodás közben a legénynek apró söréttel megtöltött fegyvere véletlenül elsült és a tollás Simonnak alsó lábszárába fúródott. A legény látva a veszedelmet, megugrott, de hasztalan, mert az elájult, de eszméltre hozott Simon elbeszélte a dolgot. Ekkor a esendőrök azonnal elfogták a bűnöst, s be is kísérték a helybeli börtönbe. A seb nem halálos.

Tűz. A napokban Oláh-Patak községben tüzvész támadt s egy csűr esett áldozatává. A csűr biztosítva volt. A veszedelmet vigyázatlanság okozta.

Vegyes hírek.

Püspökválasztás. A tiszai evang. egyházkerületben a marcius 23-ától egyházközpontú folyó püspökválasztó szavazás múlt vasárnapon befejezve lett. A szavazatok Sztého János püspökjelöltettséghez adandók be május 1-ig s Péchy Tamás ker. felügyelő elnöklele alatt lesznek felbontva május 7-én Kassán. A mint az összegyűjtött bizalmas közlések igazolják, a választás eredménye meglepően fényes és imponos: a mennyiben a 157 szavazatból Zelenka Pál hegyaljai főesperes közel 100 szavazatot nyert.

Előleptetések. Adorján Boldizsár esendőr-ségi főhadnagy kriptányi nevezetett ki. — Rábely

Ferencz honvédfőhadnagyot, ki Budapesten az első féldandár honvédségnél szolgált, ő Felsőce a májusi előleptetés alkalmával honvédszázadosná nevezte ki.

A losonczyi polg. leányiskola felállítását, mely a megboldogult polgármester halála folytán diskussió tárgyává nem tételett, ismét napirendre került. A kért állami segélyt a minisztérium megadta oly formán, hogy az első évben 500 frt lesz a segély, mely négy év alatt 2000 frtra emeltetik s ehez képest az osztályok is fokozatosan állíttatnak föl. Ohajtandó volna, hogy Losoncz város új polgármestere Török Zoltán, kinek működéséhez nagy reményeket fűz az odavalló polgárság, az ügy élére állva, ugy érvényesítne befolyását, hogy a leányiskola felállítására késedelmet ne szenvedjen.

Eredeti legjobb minőségű angol kelmék és választékban érkeztek **Steinfeld és Fischer férfiszabó üzletében Miskolcra.** Nevezett cézég főtörekvésnek tartja a ruhák elkészítésére és elegáns kiállítására a legnagyobb figyelmet fordítani. Tavasz és nyári szövet-újdonságokból minták — jutányos árak jelzésével — készséggel küldetnek. — Mérték szerinti rendelések elfogadtatnak Rimaszombatban a „Három Rózsa” vendéglőben és Putnokon a „Vám” vendéglőben az országos vásárok alkalmával.

Magyar ember diadala Bécsben. Budapesti levelezőnk a következőket írja: „Nem rég volt alkalmam oda mutatni arra, hogy a magyar ember ha intelligenciával és eréllyel bír és nem fél a munkától: mily magas polezra képes emelkedni még hazájától távol is és hogy Bécsben a legnagyobb és leghíresebb üzleti telepek egész sora magyarok kezében van. Nem mulaszthatom el hazánkiai figyelmét ismét egy ily üzleti telepre felhívni, mely rövid 9 éves fennállása óta magához hódította Ausztria-Magyarországnak legelőkelőbb vevőközönségét. — Ez Schleiffelder Ottó győri születésű hazánkia, a nagy eszárvárosnak ma már legelőkelőbb és legkeresettebb látszerész, kinek díszes és megtekintésre érdemes üzleti telepe Bécsnek legelőkelőbb pontján a Graben-on a híres Péter-templom szomszédságában van. Simor hercegprimás, ki már évek hossza sora óta nála fedezi szükségleteit látszerészeti cikkekben, legutóbbi látogatása alkalmával avval bucsuzott el Schleiffeldertől, hogy „Valóban örülök, hogy az üzlet, melyet legjobban képes kielégíteni e cikkekben való szükségleteimet, magyar ember kezében van.” De nemesak ez az egyedüli kitüntetés a mi hazánkfiát érte, mert eltekintve attól, hogy az intelligensebb polgári osztály csaknem kizárólag itt fedezi szükségleteit, az üzlet körülbelül 20 hercezeget (köztük több főhercezeget) és mintegy 200 főnemest számít vevői közé. Schleiffelder kitünő gyakorlati tapasztalatait a külföldön szerezte. Köztudomásu, hogy 13-szor beutazta Európát és 7 évig volt a legnagyobb párisi látszerészeti ipartelepek egyikének munkatársa. Hazánkat már 16 évvel ezelőtt hagyta el, de azért nagy előszeretettel és oly jól beszél magyarul mintha mindig Debreczenben élt volna. Szállítója Bécs város hatóságának, a legtöbb vasutnak, az udvari könyvtárnak, számos tekintélyes intézetnek és számos ezred tisztikarának, melyeknek az utolsó évben meglepő mennyiségű tábori látesővet szállított. Legutóbb több oldalról történt felszólításnak engedve, bevezette a részletfizetésekre való elárúsítást is biztos állásban levő egyének számára. Rendkívül fontos az a körülmény — és ezt különösen ajánlom a Bécsbe utazók figyelmébe — hogy üzletében mindazoknak a szemei, kiknek szemüvegre szükségük van, e célra készítet és szabadalmazott készülékek által a legnagyobb pontossággal vizsgáltnak meg, az oly egyének számára pedig, kik a vidéken laknak, egyszerű levélbeli megkeresésre a legszivesebben küld oly könnyen érthető utmutatót, mely szerint a legnagyobb könnyűséggel választható ki a megfelelő üveg. Schleiffelder, tekintve magyarországi vevőink nagy számát, magyar levelezőt tart irodájában és így mindazoknak, kiknek szemüvegre és látszerészeti cikkekre szükségük van csak azt ajánljuk, hogy ha Bécsbe utaznak, ne mulasszák el Schleiffeldernek Graben 22. sz. alatti díszes berendezésű üzletét felkeresni, akik azonban ezt nem tehetik, azok hozzájárul meg maguknak a cézég legújabb és értekes képesárjegyzékét, melyet ingyen és bérmentve kaphatnak meg.

CSARNOK.

A sír szélén.

(Történeli rajz a magyar néptanítók jelenéről*)

Mily összerokadt alak!
Mily megtört testi!
Mily beesett szemek!

A férfias mell halk emelkedését időről-időre tompa köhögés fojtja el, mint midőn a faldokló az utolsó lég után kapkod!

Arca halvány, sápadt, sárga; mintha a halál lehellelne azon!

Pedig még nem is oly idős, hogy e megtört alak az évek sulya alatt roskadozhatott volna le ennyire!

Nem is a túlélt évek, hanem a túlélt szenvedések törték meg az egykor életerős testet!

Nem, mint a villám, mely egy csapásával kettéhasítja az ezredéves büszke tölgyet, nem oly rögtön állott be az a változás, mi előttem áll; hanem a mint a fa törzsébe magát mélyen beékelte szű, napról-napra emésztette fel az életerőt.

S ha kérdezem önmagamot, mi idézte elő e rohamosan haladó rombolást? könyeim áztatják szememet, midőn a feleletet megtalálom: — a hivatás!!

Mily különbség, egykor és most!

Midőn még mint ifjak együtt ültünk a tanítói képezdében, hallgatva az előadásokat; János barátom, erős, megtermett, piros, pozsgás ifjú volt, s most, midőn még csak férfi kora delén áll, már kiaszott, elsoványodott, megtört alak, kiről mindenki sajnálattal mondja el, hogy a sír szélén áll!

S valóban hivatása tette öregg, betegg, félhalottá, ideje korán? kezdek tovább gondolkozni, s átfutom rö-

* Képzelműs életünkben merített e szép vázlatot, bár fájó érzést keltett bennünk, s hisszük, hogy ily érzést fog kelteni olvasóinkban is. — sietünk közölni, mert ez igaz melegséggel, tényleges előállással van megírva. — A vázlat minden olvasónak kelendő fog szólni, — mert szakavatott toll írta, — saját szemlélésűvel folytat. — szívből eredtek sorai; s mi szívből ered, az megtalálja az utat oda, a hová irányítva van: a szívhez. Szerk.

viden emlékeimet, fájdalom, a rövid gondolkodás vég-eredménye csak az: — igen is, hivatása vitte a sír szélére.

Nem oly hosszú, de végtelen küzdelmes volt a lefolyt pályafutás, s e küzdelem felemészttette az életerőt, megtörte az idegzetet, meggyengítette a tette kész izmokat, kimerítette a tüdőt, s a lélekzetvét megnehezültével, megnehezült az élet s lett belőle oly váz: ki ma már csak lézeng s nem jár azok között, kik egykor szelleme szikráit esodálva, mint tanítványai tömörültek körébe!

Leverő, szomorú kép, de festenem kell, mert lelkiismeretem több megnyugvást talál abban ha a metsző fájdalom sulya alatt rajzolom is le a képet, mintha elhallgatom azt. Le kell festenem, hogy lássák azok, kik előtt a hivatás csak felületesen van ismerve s lássák, hogy a hivatást betöltött egyének mily jutalmat adnak nekik! Ok! kiknek kezében van a hatalom, uralom, kegy és jutalom! Festenem kell e képet, hogy tanulja meg ismerni a nagy világ a tanító működését, fáradozásait és — esodálja az elért eredmények után nyert jutalmát!

A jutalmat, mely legtöbb esetben nem más, mint a megtört beteg test és — a koldusbot.

Hazánk legelső megyéjével határos vármegyében, melynek termő talaját a Tisza hajjai nyaldossák, s melynek lakói egykor mint szabadalmazott nép kiváltságai keretében élve, hősies tetteivel írta be nevét hazánk történetének vérrel írott lapjaira; azon, a helyen, hol a szabadságharcunk egyik legjelentékenyebb diadalát vívták ki „felisteneink,” ott nyerte el a tanítói állást János barátom!

Mily boldog, mily megelégedett volt abban a tudatban, hogy hivatását követve tett terére léphetett, hol a jövő nemzedékeknek erkölcsösséggel párosult hazafiss nevelésével, oly nagy szolgálatot fog tethni közvetve hazájának, köz- vetlenül pedig közsegeinket!

Hivatásának teljes tudatában, annak betöltéséhez felpáncélozott erős akaratu lélekkel fogadta el a meghívó város meghívólevélét, melynek minden sora azt monlja: az 1868. XXXVIII. t. cz. értelmében kellend eljárnia.

János elfogadta a törvényes alapot, s ez alapon megkezdte működését; tanított, nevelt, tudva azt, hogy csak az az ország lehet virágzó, melynek értelmes polgárai vannak!

És a város nem is késett a szorgalmas, öntudatos tanítónak tíz évi működése után kiállítani azt a bizonyítványt, hogy „dicsőretet és elismerést érdemlő szorgalommal működik, ugy, hogy a lakosság és szülők szeretetét és tiszteletét teljesen megnyerte!” S ez elismerés fokozta a hivatását felfogott tanító ügybuzalmát, fáradhatatlanul szentelte minden idejét a népnevelés ügyének, bár a törvényben körülírt azon szabályt, hogy egy-egy tanító vezetése alatt legfeljebb 80 növendék állhat, az iskolaszék szűkkeblősége által teljesen ignorálva lett s 130—150 növendékkel kelle évről-évre küzdenie, — mint ezt a már említett elismerő okmány igazolja; — nem esügedt, feláldozta önmagát, és feláldozta egészségét és tanított, dolgozott, hogy egykor gyümölcsét élvezhesse fardalmainak.

És — elérte fáradozásai gyümölcsét . . . a méltatlanság . . . és lelki, testi fájdalomban!

Ily előzmények után, hogyan lehetséges az? fogjátok kérdezni kedves olvasóim!

„Változnak az idők s vele az emberek” mondja a latin; mi ezt a mondatot így változtatjuk át: „változnak az idők s vele a nézetek is!”

A világnézet, mindenkor az emberek előítéletéből ered! Minél előítéletesebb valaki, annál sötétebb nézete! S ez előítélet romboló hatással bír a legszebben indult ügyre nézve is!

Helyesen jegyzé meg a „Néptanítók anyagi helyzetének javítása” ezéljából a közoktatási miniszterhez, a „Magyar Paedagogiai Szemle” szerkesztője által fogalmazott felterjesztés, hogy: „Előítélet volt, s ez osztályrésze nálunk ma is, többek közt, a néptanítónak, miként volt hajdan a görögöknél és rómaiaknál, kik, — mint ezt egy jeles egyházi tudósnak igen találóan jegyzé meg, — erényt, bünt, művészetet és mesterséget istenítették, de a paedagogust az olympusi istenek székébe nem ültették soha! s így nem esoda, hogy az olympusi hatalmasságok között rokon-pártfogójuk nem lévén, eskakis az istenek haragjának súfoltjtjei voltak: „quem dii odere, paedagogum fecere.”

Igenis, így gondolkodtak, s gondolkoznak ma is igen sokan, sőt egész községek a tanítói állás és hivatásról, mit fájdalom csak most tanúsított legközelebb a magyar alföld egyik nagy városa Félégháza, azon határozatával, mely a vért képcbe kergetni képes minden jó érzésű, minden műve t embernek!

Es ily előítélet lidéreznyomása alatt állott a város is, mely János barátunknak kiadta az elismerő okmányt akkor, mikor a szegény tanító éjjelt-nappalt hivatásának szentelve megbetegedett s kérelmezte, hogy egy ez iskolaszék által felében fizetendő 30 frt havi illetménynyel el látott segédtanítót alkalmazhasson a 130—150 gyermek oktatásához s az iskolaszék szűkkeblősége nyomorult 10 frtot szavazott meg — a kérelemnek másodsor történt előterjesztésére, míg a 20 frt többletnek fizetésére a beteg tanítót kötelezte.

De ez még csak testileg s anyagilag járult rombolólag János barátom lényére; lelkiét megtörte az, midőn látta, hogy a törvény tisztelete csak üres hang iskolaszéke előtt, mely magának alkot, teremt tetszése szerint törvényt.

Szegény Eötvös báró nem tételezhette fel a jövő nemzedékről, hogy az ő szabadelvű nézeteit annyira félre fogják magyarázni, s midőn a közoktatási törvénybe beiktatta, hogy a „vallásoktatásról minden vallásfelekezet maga köteles gondoskodni,” nem tehetta fel azt, hogy lesz oly város, melynek iskolaszéke e szabadelvű tételt oda fogja merni magyarázni, hogy a törvényben megszabott tanköteles tárgyakat elhagyva, a tanítóra ráerőszakolja a vallásoktatást is. — Es mit Eötvös nem hitt, megtörtént.

János barátom felettes iskolaszéke határozatilag ki-mondotta, hogy: „a beszéd- és értelemgyakorlatok elhagyásával a bírdiai történet és egyházi énektanítás tüzetik a tanítók élébe.”

A törvényes alapon álló tanító öntudatosan utasította vissza e végzést, s orvoslást keresett a felettes tanfelügyelőnél.

Szegény tanító! Feledé, hogy a tanfelügyelő, kit a kormány bűnéért jutalmazott, a helyett, hogy büntetett

volna: nem fogja meghallgatni a hivatását felfogott, törvényes alapon állott magyar tanító panaszát!

Es így volt.

A lelkiileg megtört tanító tovább vitte ügyét, felment a miniszterhez s ez azt mondotta ki, hogy: „az erkölestanítás a néptanítóra nem bízható.”

Es a miniszteri leirat meghozta gyűlöletét!

Felkeltette a tanító ellen az irigységet, gyűlöletet; s az az iskolaszék, mely elismerő okmányt állított ki tanítója számára, most kiállított bizonyítványában azt mondja, hogy: „a tanító az iskolaszékkel szemben semmiképp sem viseli magát ajánlatosan!” A szókimondó, hivatását ismerő, s betöltő, törvényt tisztelő s annak érvényt szerezni tudó tanító az iskolaszék előtt nem volt „ajánlatos viseletű”. Ily bánásmód, kinek nem keseríti el lelkét, főleg ha már a test szenvedő beteg!

Az iskolaszék megakartá vonni a jogot a tanítótól is, mint máshol, mint azt már a fentebb idéztük miniszteri felterjesztés következő passzusa e szavakban tüntette a miniszter elé:

„Magyarország tanítóságának vajmi kevés joga van az iskolához. Még a köteleességeiből, mint gyökérből fakadt természetes jogokkal sem rendelkezik. Alig van valami joga a felügyelethez, pedig ennek szakbeli ágát egyedül a tanító van hivatva úgy logikailag, mint főleg paedagogiai szempontból gyakorolni. Nincs nyitva a magyar tanítóság előtt azon út, melyen fokról-fokra haladva a természeti és erkölcsi törvények szerint is szakavatott első tanügyi faktorra fejlődhessek, ki ép úgy hivatva lenne az iskola felett a szakfelügyeleti jogot minden fokon gyakorolni, mint az állam, egyház s más hasonló faktorok. — Nincs nyitva a tanítóság előtt a tér az előmenetelre a népoktatással összefüggő állások mindenikében.”

Pedig ennek meg kellene lenni, mert csak így és akkor, ha ez meglesz, fog teljesülhetni az, mi mindannyiunk óhaja, hogy: „egy öntudatos nemzet fejlesztéséhez minden honpolgár tehetsége szerint hozzájáruljon.”

Csoda-e, hogy János barátom a törvényes alapot lábai alatt ingami érezte akkor, midőn iskolaszéke, tanfelügyelője s mindenki, kinek védelmére kellett volna kellnie elhagyta, s megtörve kénytelenítette, küzdendni, önmagára hagyatva egyedül, a törvény könyvére fektetve kezét, s ebből merítve erőt!

De ha lelki erőt adott is a törvény; testi erőt nem adhatott az többé!!

A test lankadt, a 150 gyermek oktatása, mely a törvénnyel ellenkezik, az emberi test erején felül, kimerítőleg hat, megtörte végleg a hivatott egyént, s összeroskadt.

A sir szélén áll ma!

Alig ismertem reá, mikor láttam: alig ismertem meg az egykori cseletrős, vidult kedélyű ifjút a meggörnyedt mellbeteg, sir szélén álló aggban!

Agg lett, mielőtt az idő elvonult volna feje felett!

Agg lett, a sors viharában megtört test! Agg lett a nélkül, hogy élete delének örömeit élvezhette volna. Elért a sir szélére, mielőtt élt volna!

Elért: — mert hivatását felfogta, s azt teljesíteni volt élete feladata!

Es ha le fogja hunyni szemét?!

A világ napirendre tér a szenvedő felett!

S vajjon a hatalom tulajdonosai érezni fogják-e, hogy az utjokba eső sirhant felhányásához ők szolgáltatták az első kapaftóldet?!

Társai felfogják jegyezni évkönyveikbe, hogy „egy társadalmi páriával” ismét kevesebb van: oda fogják jegyezni az ő nevét is, hol már oly sok hivatott s szenvedett elköltözött neve áll: mert ne higgye senki, hogy János esete egyedül áll a tanítói életben; vagy hogy ez mit elmondunk a költői képzelet sötét eszmeszüleménye!

Nem: ez fájdalom hű képe a tanítói életnek, hű képe János barátom — s előtte s utána még oly sok szerencsétlen kartársunknak, mert míg „pária” lesz a tanító, addig ily kép előttünk fog lebegni mindig.

Oszlassátok el a sötétséget, keljen fel a világosság, s akkor eltűnnek e sötét képek is!

Addig soha! Addig kísérteni fognak azok mindig!

Gáti Győző.

Felelős szerkesztő: **Dr. Veres Samu.**

Kiadó-tulajdonos: **Dr. Bernát István.**

Nyílt tér *)

Magyar jég- és viszontbiztosító részvénytársaság.

Teljesen befizetett 1 millió forint alaptőkével, elvállal:

jégbiztosításokat a legolesőbb és legelőzékenyebb módon.

Hat évi biztosításnál **1 évben ingyen** biztosít. Nem esinál semmiféle nehezítő feltételeket, mint azon vegyes biztosító társulatok, melyek egyuttal a tüzbiztosítás megkötését is követelik.

Az előforduló károkat gyorsan és előzékenyen, becsülteti meg **saját közgei által.**

Felvilágosításokkal készségesen szolgálnak:

az igazgatóság Budapesten, Gizella-tér 7.,

az Assicurazioni Generali házában, valamint a vidéken: összes **fő- és alügynökségei**, melyek az **Assicurazioni Generali** ügynökségénél vannak.

*) Az e rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerkesztő

Magán-hirdetések.

Bourbon, Noisette, Thea és Remontans-rózsák nével

eserepekben nemesítve, jól edzett és hibátlan példányokban rendelhetők **Szövő József** kertésznél **Szalóc** (Gömörm.) u. p. **Gombaszög.**

Értesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség tudomására hozni, hogy

érez- és vasöntödém,

mely a téli hónapok alatt szünetelt, e hóban megnagyobbított erővel **ismét megkezdte működését** és ajánlom azt mindenféle gép- és kereskedelmi öntvények szállítására.

Legutányosabb megszámitást, pontos kivétel mellett biztosítva, maradtam kiváló tisztelettel

HERCZ ZSIGMOND,

gazd. gépgyára, érez- és vasöntödéje

3—3 **MISKOLCZON.**

Hirdetmény.

196/90. M. sz. — A nagymélt. m. kir. kereskedelmiügyi minisztérium az 1890. évi április hó 23-án kelt 15078. számú rendeletével a Tiszolcz-murány-poprádi államilag segélyezett törvényhatósági közuton levő 18 darab fedett átereszt újbóli építését, továbbá 3 darab mütárgy kijavítását és 36—37 km. szakaszon szükséges ároképést. Összesen 4611 frt 66 kr. összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálatok foganatosításának biztosítása czéljából az 1890-ik évi május hó 13-ik napjának délelőtti 10 órájára a Gömör-Kishont vármegyei m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó, s a részletes feltételekben előirt 10%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a kitézött nap délelőtti 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó műszaki műveket és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők. — Az ajánlatokban az árleengedési vagy árfelemelési százalékok számjegyekkel és betűkkel is világosan kiténtetendők.

Kir. államépítészeti hivatal.

Rimaszombat, 1890. évi április 26-án.

Hivatalfőnök: **Jurasko Jakab**, kir. mérnök.

Bérlet.

Szabó Ágostonné szül. **Ragályi Sarolta** ragályi birtoka 1891. január 1-től 6 vagy 9 évre bérbe vehető. — A birtok áll 210 hold szántóföld és rétből és 334 hold erdő- legelőből, 1200 □-öllel számítva. Bérleti szándékozók bővebb értesítést nyerhetnek alólírottól Budapesten (Ferecz József rakpart 10. szám.) vagy **Molnár József** ügyvéd urtól Rimaszombatban.

3—3 **SZABÓ ÁGOSTON.**

Fürdő-megnyitás.

Tiszttelettel hozom a n. é. közönség becses tudomására, hogy a **várgedei gyógyító fürdő nyári időszaka** május hó 4-én nyílik meg.

E fürdő ajánlható különösen női betegségek s általában hülés- okozta bajok orvoslására, sőt a kies vidékre, várhegyre való kirándulásra is. Teljes örömmel törekedtem arra, hogy t. e. vendégeim lehető kényelmet, olcsó étkezést és szórakozást találjanak a fürdő helyiségeiben. — A konyhában jó és izletes ételek készítésére keresztyén szakácsnét tartok.

A vonat naponta háromszor közlekedik Rimaszombattal. Onnan s oda vissza reggel, délben s este felé érkezik s távozik.

A fürdőt, konyhát s magamat a n. é. fürdőző és kiránduló vendégek figyelmébe tisztelettel ajánlom.

Várgede, 1890. évi május hó 1-én.

KLEIN SÁMUEL,

fürdő-bérlő.

Hirdetmény.

852 sz. — A rimaszombati királyi törvényszék mint teleknyvi hatóság közhírré teszi hogy a **tiszolezi kölesön segélyző szövetkezet** végrehajtónak **Kundra Sztricsko Sági János** végrehajtást szenvedő elleni 194 frt 89 kr. tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a Rimaszombat királyi törvényszék területén lévő Kokova községben fekvő a kokovai 280 számú telekjegyzőkönyvben A. 1—8. sor szám alatt foglalt $\frac{2}{8}$ urbéri erdő legelő illetményből Kundra Sztricsko Sági Jánost illető felerészre az árverést 1090 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1890. évi május hó 28-ik napján délelőtti 10 órakor Kokova község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 109 frtot készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügy-miniszteri rendelet, 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombatban, 1890. évi febr. hó 14. napján A Rimaszombati kir. törvényszék mint teleknyvi hatóság

Hänrich, kir. tszéki bíró.

Répatermelő

figyelmébe van szentesem ajánlani mindenféle répatermelési eszközöket, u. m. legkitünőbb Clayton & Shuttleworth-féle **mélyítő-ekék** 8 és 10" szántásra, **répavető-gépek**, **kapáló- és kiszántó-ekék**, **répa-kiemelő**, **kultivátorok** és minden más talajmívelési eszközöket a legutányosabb árban előnyös fizetési feltételek mellett.

Kiváló tisztelettel

HERCZ ZSIGMOND,

gazdasági gépgyára, érez- és vasöntödéje

3—3 **MISKOLCZON.**

Gömör-Kishont törvényesen egyesült vármegye alispánjától.

Hirdetmény.

4683. sz. — Gróf Andrássy Géza, mint a szalóczi vasgyár tulajdonosa, által a m. kir. államvasutak bánréve- dobsinai vonalán Vigtelke község mellett levő 18-ik számú őrláznál létesített vasuti kitérőtől — vigtelki vasolvastóig vezetendő sodrony kötélpálya kiépítésének engedélyezése iránt beadott kérvény folytán a bányá-törvény 131. §. és a m. kir. földmívelés-, ipar és kereskedelemügyi minisztériumnak 1882-ik évi június hó 24-én 24769. szám alatt kiadott rendelete alapján, a helyszini szemle megtartása, a kérelmezett építési engedély megadása, esetleg a pálya létesítéséhez szükségelt területek kisajátítása iránti tárgyalás határidejül **f. évi május hó 19. napjának d. e. 9 órája** — a helyszínére **Vigtelke községbe** a község házához kitézetik.

A bemutatott építési tervezet és pályaleírás eredeti példányának — rozsnyói járásbeli főszolgabíró utján megküldése mellett Vigtelke község előljárájának meghagyatik, hogy a megküldött tervezetet a község házában 15 napon keresztül közszemlére tegye ki s a kitérőtől, valamint a kitézött tárgyalási határnapról — az érdekelt birtokosok névszerint: **Máté Mihály, Csefo Mihály, Csefo Judit, Bene István, Pásztor Mihály, Parti István, Ambrús József, Kovács Erzsébet** vigtelki lakosokat azon kijelentéssel értesítse, hogy a beadott kérelem felett a kitézött határnapon meg nem jelenésök esetén is érdemleges határozat fog hozatni, egyszersmind ezen határidőre a fentebbi következmények terhe mellett — **érdekelt pelsüci közbirtokosság** — képviselője által szabályszerűen meghívatik.

Meghagyatik továbbá Vigtelke község bírájának, hogy a tárgyalási határnapon személyesen megjelenni s a közszemlére leendő tétele végett megküldött tervezeti iratokat az eljáró bizottságnak rendelkezésére általadni köteletségének ismerje.

Az eljáró bizottság tagjaiul: **Bornemisza László** alispán elnöktele alatt, — **Jurasko Jakab** kir. államépítészeti hivatalfőnök és **Kubinyi Géza** rozsnyói járásbeli főszolgabíró kiküldetnek s a kitézött határnapon leendő megjelenésre felhivatnak.

Kelt Rimaszombatban, 1890. apr. hó 18-án.

2—3

BORNEMISZA, alispán.